Skatteutskottets betänkande

1983/84:33

om energibeskattningen m. m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet elva motioner med anknytning till energibeskattningen. I två motioner, varav den ena utgör en partimotion från centerpartiet, yrkas ändringar i det energiskattepolitiska beslut som riksdagen fattade i höstas. Centerpartimotionen upptar även separata yrkanden beträffande beskattningen av kol, naturgas, blyfri bensin och motoralkoholer. Vidare behandlas motioner om differentierad skatt på olika koltyper, olika skattefrågor om el, skatten på motorgas, regional differentiering av energibeskattningen samt en återgång till den tidigare skattefriheten för bensin som används i flygplan för fritidsändamål.

Utskottet avstyrker samtliga motioner. Reservationer har avgivits beträffande de allmänna riktlinjerna och i fråga om beskattning av kol, naturgas, blyfri bensin, motoralkoholer, energi inom stödområde A samt bensin som används i flygplan för fritidsändamål.

Motionerna

1983/84:438 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)

I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för att skatten på olika koltyper bör sättas i relation till energiinnehållet i dessa.

1983/84:522 av Gullan Lindblad m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att vattenkraftsskatten borttas sommartid,

2. att riksdagen hos regeringen begär att en utvärdering görs beträffande vattenkraftsskattens verkningar på svenskt näringsliv.

1983/84:899 av Hans Nyhage (m)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 898 – att riksdagen beslutar att bensin till flygplan som används för fritidsändamål eller eljest för privat bruk skall vara skattefri.

1983/84:912 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 911 –

1. att riksdagen godkänner de riktlinjer för energiskattepolitiken som förordas i motionen,

2. att riksdagen beslutar att skatten på kol för energiändamål från den 1 juli 1984 skall uppgå till 275 kr./ton,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar i lagen om allmän energiskatt innebärande att restitution av kolskatten vid produktion av el med kol ej skall medges,

4. att riksdagen beslutar att skatten på naturgas sätts till 205 kr./1 000 m^3,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en skatterabatt på blyfri bensin,

6. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag att motoralkoholer producerade på inhemsk råvara skall vara skattefria.

1983/84:1355 av Ivar Franzén m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att etanol producerad på inhemska råvaror skall vara befriad från energiskatt.

1983/84:1370 av Ivar Franzén (c) och Arne Fransson (c)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 1369 – att riksdagen beslutar att elproduktion motsvarande 0,4 GWh per år och anläggning skall vara skattefri enligt det förslag som redovisas i motionen.

1983/84:1372 av Alf Wennerfors m. fl. (m)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 1371 – att riksdagen hos regeringen begär förslag om nedsättning av energibeskattningen inom stödområde A.

1983/84:1474 av Gullan Lindblad (m) och Görel Bohlin (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att skatten på flygbensin för fritidsändamål eller annat privat ändamål skall avskaffas.

1983/84:1479 av Margareta Persson (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att beskattningen av gasol förändras så att en övergång till gasdrivna bilar främjas.

1983/84:2019 av Karl Björzén (m) och Anders Andersson (m)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 2018 – att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att energibeskattningen bör ändras i riktning mot en i huvudsak energilikformig beskattning.

1983/84:2164 av Birgitta Källman m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen företar en översyn av den del av energibeslutet som avser beskattning av flygbensin, i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar att skatten på bensin till flygplan som används för fritidsändamål eller för privat bruk avskaffas.

Gällande bestämmelser m. m.

Den allmänna energiskattelagens (1957:262) beskattningsområde omfattar elkraft, fasta bränslen, eldningsolja, bensin, gasol, motoralkoholer och motorbrännolja. Inhemska fasta bränslen är skattefria.

För *elkraft* utgör skattesatsen f. n. 5,2 öre/kWh. För elförbrukningen i vissa Norrlandskommuner är skattesatsen lägre, 4,2 öre per kWh, och vid industriell förbrukning över 40 000 kWh är den endast 3 öre per kWh. Viss elkraft är inte skattepliktig, bl. a. elkraft som framställs av någon som inte är yrkesmässig distributör, om framställningen sker i en generator med lägre generatoreffekt än 50 kW. Är generatoreffekten större beskattas däremot hela produktionen. I deklarationen får avdrag göras bl. a. för skatten på den bensin, det bränsle eller den kraft som förbrukats för framställning av kraften. Motsvarande regler finns för framställning av andra energislag.

Viss elström beskattas sedan den 1 januari 1983 även på annat sätt. Det gäller elektrisk kraft som framställs inom landet i ett vattenkraftverk med en installerad generatoreffekt av minst 1 500 kW. Skatten utgår med 2 öre per kWh om kraftverket har tagits i drift före år 1973 och med 1 öre per kWh om kraftverket har tagits i drift under åren 1973–1977. Om kraftverket har tagits i drift senare är kraften skattefri.

Skatt på *kol* utgår med 97 kr./ton. Denna skattesats gäller fr. o. m. den 1 januari 1984.

Naturgas beskattas f. n. inte alls.

På *bensin* utgår allmän energiskatt med 34 öre per liter, särskild bensinskatt med 137 öre per liter och – sedan den 1 januari 1984 – en särskild avgift med 6 öre per liter. Tillsammans är således bensinen skatte- och avgiftsbelagd med 177 öre per liter. Någon differentiering av beskattningen görs f. n. inte vare sig med hänsyn till blyinnehåll eller på annan grund.

För *motoralkoholer* utgår skatter med tillhopa 77 öre per liter. Riksdagen har tidigare bestämt att skatten på motoralkoholer skall vara ca hälften av skatten på bensin. Genom olika beslut därefter har denna relation kommit att förskjutas något, men i proposition 1983/84:28, varom mera i det följande, uttalar föredragande statsrådet att skatten på motoralkoholer vid eventuella skattehöjningar på bensin bör höjas med hälften av skattehöjningen på bensin.

Skatteuttaget på *gasol* utgör tillhopa 86 öre per liter. Även i fråga om gasol slogs genom riksdagsbeslut år 1981 fast att skatte- och avgiftsuttaget skulle motsvara 55/109 av det som gäller för bensin, dvs. det förhållande som gällde då. I proposition 1983/84:28 uttalar föredragande statsrådet att skatten på motorgas bör höjas i etapper tills skatten per liter motsvarar ca 60 % av skatten på bensin.

En särskild fråga inom energibeskattningen gäller beskattningen inom samfärdseln. Enligt energiskattelagen medges avdrag för skatt på motorbränsle som används för drift av tåg eller fordon på järnväg, flygplan eller fartyg. För de sistnämnda två transportmedlen gäller dock inte avdragsrätten när flygplanet eller fartyget används för fritidsändamål eller annat privat ändamål. Beslut om denna begränsning av avdragsrätten fattades av riksdagen beträffande båtar under våren 1983 och beträffande flygplan under hösten samma år.

1983 års energiskattepolitiska beslut

Under hösten 1983 fattade riksdagen beslut om energiskattepolitikens framtida inriktning (prop. 1983/84:28, SkU 9). I beslutet lades fast att energibeskattningen bör utformas så att de energiinvesteringar för oljeersättning och energihushållning som bör genomföras under 1980-talet främjas. Hänsyn bör också tas till olika energikällors effekter på miljön, bytesbalansen, försörjningstryggheten, sysselsättningen och den industriella utvecklingen. Tanken på att inordna energiområdet under mervärdeskatten avvisades. I stället uttalades att energin även i fortsättningen bör beskattas med differentierade punktskatter.

När det gällde beskattningsnivåer m. m. fastställdes sammanfattningsvis följande riktlinjer för energiskattepolitiken under 1980-talet. Skatteändringar på olja bör vid behov vidtas för att åstadkomma en inte oväsentlig realprisstegring. Inhemska bränslen bör gynnas genom skattefrihet. Skatten på kol bör höjas i etapper tills skatten per energienhet är ca hälften av skatten på olja. För naturgas bör gälla att skatten per energienhet är ca tre fjärdedelar av skatten på olja. Drivmedelsbeskattningen bör främja fortsatt energihushållning. Elanvändning inom industrin bör vara skattemässigt gynnad i förhållande till elanvändning för uppvärmning. Beskattningen av el för uppvärmning bör ha viss följsamhet mot beskattningen av olja.

Beslutet innebar också vissa omedelbara skatteändringar. Bl. a. höjdes skatten på kol, som tidigare varierat mellan 6 och 14 kr. per ton beroende på koltypen, till 97 kr. per ton – enhetligt för alla koltyper – fr. o. m. den 1 januari 1984.

En annan fråga som riksdagen samtidigt beslutade om var den tidigare nämnda att fr. o. m. den 1 januari 1984 slopa skattefriheten för bensin för flygplan som används för fritidsändamål eller annat privat ändamål. Skälet för den ändrade beskattningen av flygbränslet var främst att samma regler borde gälla i fråga om skatt på bensin som används för flygning och skatt på bensin som används för andra fritidsändamål, t. ex. i bilar och båtar, och att den dittillsvarande ordningen hade lett till administrativa och kontrollmässiga svårigheter för riksskatteverket.

Utskottet

Allmänna riktlinjer

Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen fattade riksdagen under hösten 1983 beslut om riktlinjerna för energibeskattningspolitiken under 1980-talet. Beslutets närmare innehåll framgår också av det inledande avsnittet.

Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) anser att riksdagsbeslutet i många hänseenden inte är tillräckligt långtgående för att uppfylla de energipolitiska målen, vilka enligt deras mening bör vara att finna ett energisystem baserat på i huvudsak inhemsk energi, energihushållning och en effektiv energianvändning. De yrkar därför i motion 912 – med hänvisning till den motivering som lämnas i motion 911 – att riksdagen godkänner följande riktlinjer för energiskattepolitiken. Importerade och miljökrävande energiråvaror såsom kol och olja bör ha en energilikformig beskattning. Vidare bör importerade miljövänliga energikällor få en viss "miljörabatt" och skatten sättas lägre än vad en energilikformig beskattning med olja skulle motivera. Inhemska fasta bränslen och alternativa drivmedel producerade på inhemska råvaror bör enligt motionärerna inte beskattas. Slutligen anser de att undantag från en energilikformig beskattning med olja bör göras för drivmedel och en lägre beskattning ske när ekonomiskt rimliga substitut saknas.

I motion 2019 av Karl Björzén och Anders Andersson (båda m) begärs – med hänvisning till motion 2018 – ett uttalande att energibeskattningen bör ändras i riktning mot en i huvudsak energilikformig beskattning. Som skäl för yrkandet anför motionärerna att de nuvarande styreffekterna pekar i en olycklig riktning, särskilt när det gäller att motverka den tilltagande försurningen av mark och vatten.

Motionsyrkanden av liknande innebörd som de nu aktuella prövades ingående av utskottet vid behandlingen i höstas av den proposition som låg till grund för det förenämnda riksdagsbeslutet. Bl. a. inhämtades yttrande av näringsutskottet.

I sitt av riksdagen godkända betänkande ställde sig skatteutskottet i huvudsak bakom föredragande statsrådets uppfattning om hur energibeskattningen borde utformas, samtidigt som utskottet pekade på beskattningens statsfinansiella betydelse och betonade dess roll i fördelningspolitiken. Vidare framhölls att ett upphöjande av energilikformigheten till en huvudprincip vid beskattningen skulle strida mot önskemålet att kunna styra energikonsumtionen på lämpligt sätt. Utskottet vidhåller sin uppfattning i dessa frågor och finner inte anledning att nu endast några månader efter riksdagsbeslutet och innan beslutet i någon nämnvärd utsträckning hunnit omsättas i lagstiftning göra ändringar i riktlinjerna. Vad särskilt gäller åtgärder mot försurning vill utskottet, liksom f. ö. motionärerna, peka på att jordbruksministern nyligen tillsatt en aktionsgrupp som skyndsamt skall

arbeta fram förslag till åtgärder. Innan resultatet av gruppens arbete föreligger torde det inte komma i fråga att revidera de nyss antagna riktlinjerna för energibeskattningen. Med det sagda avstyrker utskottet motionerna.

Kol

I yrkande 2 i motion 912 begärs – med hänvisning till motiveringen i motion 911 – att riksdagen beslutar höja skatten på kol för energiändamål till 275 kr. per ton fr. o. m. nästa halvårsskifte. Som skäl anför motionärerna att kol bör såsom ett miljöstörande och importerat bränsle beskattas energilikformigt med olja.

Som framgår av den tidigare redogörelsen skulle den av motionärerna förordade skattenivån på kol ligga väsentligt högre än som följer av de riktlinjer i fråga om energibeskattningen som nu gäller. Utskottet avstyrker följaktligen motionen i denna del.

Förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m) yrkar i motion 438 att riksdagen uttalar att skatten på olika koltyper bör sättas i relation till energiinnehållet i dessa. Som skäl härför anför motionärerna att de nuvarande skattebestämmelserna innebär en snedvridning av konkurrensförhållandena på kolmarknaden, eftersom brunkolsbriketter innehåller endast ca 60 % av stenkolets energiinnehåll.

I anslutning till förslaget om skattehöjningar på kol den 1 januari 1984 uttalade föredragande statsrådet att olika skattesatser medför administrativa problem och att det inte föreligger något energipolitiskt behov av differentiering. Skatteutskottet biträdde denna uppfattning och finner inte skäl att nu göra en annan bedömning. Till följd härav avstyrker utskottet motionen.

I centerpartimotion 912 yrkande 3 begärs – alltjämt med hänvisning till motion 911 – att restitutionen av skatten på kol som används i elproduktionen tas bort. En sådan åtgärd skulle enligt motionärerna få en stark långsiktig styreffekt för byggande av mottrycksanläggningar baserade på inhemska bränslen, ny vattenkraft och vindkraft.

I sitt yttrande till skatteutskottet med anledning av ett liknande motionsyrkande i höstas i anslutning till energiskattepropositionen anförde näringsutskottet bl. a. att åtgärder för att främja andra elproduktionsanläggningar än kolkondenskraftverk var väl värda att uppmärksamma och att näringsutskottet räknade med att regeringen följde utvecklingen på detta område. Med hänvisning härtill och med en erinran om att syftet med de aktuella bestämmelserna är att undvika dubbelbeskattning i kraftproduktionen avstyrkte utskottet motionsyrkandet. Utskottet vidhåller sin uppfattning och avstyrker således motion 912 i även denna del.

El

I motion 1370 av Ivar Franzén och Arne Fransson (båda c) begärs – med hänvisning till motion 1369 – att elproduktion motsvarande 0,4 GWh per år och anläggning bör vara skattefri. Bakgrunden är den enligt motionärerna olämpliga tröskeleffekt som nuvarande regler ger upphov till för små vatten- och vindkraftverk.

Enligt vad utskottet erfarit har regeringen uppdragit åt statens energiverk att överväga och föreslå åtgärder i syfte att stimulera tillkomsten av nya minikraftverk och förhindra att äldre minikraftverk avvecklas utan ett ersättas av nya anläggningar. Utskottet förutsätter att även de frågor som aktualiserats i motionen belyses i utredningen, vars resultat därför bör avvaktas innan ställning tas till hithörande frågor. På grund härav avstyrker utskottet motionen.

Gullan Lindblad m. fl. (m) yrkar i motion 522 att den skatt på elektrisk kraft från äldre vattenkraftverk, som infördes den 1 januari 1983, tas bort sommartid. Dessutom begärs en utvärdering beträffande vattenkraftsskattens verkningar på näringslivet. Yrkandena motiveras med att skatten gör det lönsamt för kraftverken att spilla vattnet förbi kraftverken och i stället importera elenergi från Norge samt att skatten enligt motionärerna har negativa verkningar på näringslivet i många glesbygdslän med sysselsättningsproblem.

Utskottet vill till att börja med erinra om att de kraftföretag som kan köpa elkraft från Norge frivilligt har åtagit sig att inte avtala om tillfälliga kraftköp från Norge under tider då vatten spills förbi egna eller delägda kraftverk. Enligt vad energiministern meddelat behövs därför ingen ändring av vattenkraftsskatten. Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker följaktligen bifall till motionen i denna del.

Vad därefter gäller yrkandet om en utvärdering vill utskottet erinra om att motivet till att införa skatten var att snabbt göra samhället delaktigt i övervinsterna i de äldre vattenkraftverken. Att konsekvenserna av beskattningen för de enskilda producenterna och förbrukarna kunde vara svåra att överblicka var enligt utskottets mening inte något avgörande hinder (SkU 1982/83:15). Utskottet finner dessa synpunkter alltjämt relevanta och anser att det f. n. inte är motiverat att begära en utvärdering av det slag motionärerna påkallat. Utskottet avstyrker därför motionen även i nu ifrågavarande del.

Naturgas

I centerpartimotion 912 yrkande 4 begärs – alltjämt med hänvisning till motion 911 – att skatten på naturgas bestäms till 205 kr./1000 m^3. Enligt motionärerna skulle en sådan beskattningsnivå innebära att skatten uppgår till hälften av skatten för olja per energienhet och vara motiverad av

naturgasens miljöfördelar.

Ett liknande motionsyrkande behandlades av utskottet i anslutning till energiskattepropositionen i höstas. Utskottet menade då att de riktlinjer som utskottet ställt sig bakom innebar ett uttag av skatt på naturgas som motsvarar tre fjärdedelar av skatten på olja. I avvaktan på en proposition om skatt på naturgas, som regeringen hade aviserat, fanns det emellertid enligt utskottet inte anledning för riksdagen att ta ställning till en i kronor preciserad skattesats. Med hänvisning härtill och då den berörda propositionen ännu inte har lagts fram avstyrker utskottet bifall till motionen även i denna del.

Alternativa drivmedel

I centerpartimotion 912 behandlas också vissa frågor om alternativa drivmedel. Av miljöskäl begärs en skatterabatt på blyfri bensin. Vidare hemställs att motoralkoholer producerade av inhemska råvaror skall vara skattefria. Även Ivar Franzén m. fl. (c) begär i motion 1355 att etanol producerad av inhemska råvaror skall vara skattefri.

Vad först gäller skatterabatten för blyfri bensin anförde utskottet vid sin prövning av motsvarande yrkande i höstas att man bör avvakta resultatet av remissutfallet på ett av bilavgaskommittén avgivet betänkande innan ställning tas i denna fråga. Enligt vad utskottet erfarit är beredningen av detta ärende ännu inte avslutad inom regeringskansliet, varför utskottet avstyrker motion 912 i denna del.

Även frågan om en eventuell skattefrihet för motoralkoholer producerade av inhemska råvaror behandlades av utskottet i höstas i samband med energibeskattningen. Utskottet uttalade därvid att utskottet inte ville motsätta sig att saken undersöktes närmare men erinrade samtidigt om att förslaget syntes praktiskt svårt att genomföra. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 912 även i denna del, liksom motion 1355.

I motion 1479 av Margareta Persson (s) begärs en förändring av gasolbeskattningen så att en övergång till gasdrivna bilar främjas. Som skäl åberopas att en övergång i större skala till motorgasdrivna bilar skulle vara en fördel men att det förutsätter att de ekonomiska incitamenten förbättras.

Utskottet vill erinra om att skatten på motorgas nu endast är hälften av skatten på bensin trots att dess energiinnehåll är ca tre fjärdedelar av bensinens. I den förenämnda energiskattepropositionen uttalade föredragande statsrådet att skatten på motorgas bör höjas i etapper tills skatten per liter motsvarar ca 60 % av skatten på bensin. Något ställningstagande från utskottets eller riksdagens sida föranledde inte uttalandet, men utskottet kan konstatera att även denna nivå av motorgasbeskattningen innebär en skattesubventionering av motorgas i förhållande till såväl skatten på bensin som skatten på motoralkoholer, som dessutom är större än vad

naturvårdsverket förordat. Utskottet finner inte heller nu skäl att uttala sig om i vilket förhållande skatteuttaget på motorgas bör stå till skatteuttaget på bensin utan avstyrker motionen.

Regionalpolitisk differentiering av energiskatten

I motion 1372 av Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkas – med hänvisning till den motivering som redovisas i motion 1371 – nedsättning av energibeskattningen inom stödområde A i syfte att sänka kostnadsläget för dem som är verksamma inom stödområdet.

Utskottet vill inledningsvis erinra om sin vid tidigare tillfällen uttalade ståndpunkt att regionala skattelättnader från rent tekniska utgångspunkter endast bör komma i fråga i rena undantagsfall. Vidare bör framhållas att de flesta kommunerna i Norrlands inland redan åtnjuter både lägre elskatt och lägre fordonsskatt. Härtill kommer – som utskottet tidigare påpekat – att kommittén om det regionalpolitiska stödet till näringslivet bör slutföra sitt arbete innan ställning tas till hithörande frågor. Kommittén beräknas bli klar före utgången av augusti i år. Med det sagda avstyrker utskottet motionen.

Skatten på bensin i flygplan

Som framgår av inledningen till detta betänkande slopades med verkan fr. o. m. den 1 januari i år skattefriheten för bensin som används i flygplansdrift för fritidsändamål eller annat privat ändamål. Däremot har skattefriheten behållits i de fall ersättning för användningen utgått. Skälen till den ändrade beskattningen var, som också framgår av den nyssnämnda redogörelsen, att ta bort en skattefavör för flygplan som saknade motsvarighet när det gällde t. ex. bilar och båtar. Vidare hade den tidigare ordningen lett till administrativa och kontrollmässiga svårigheter för riksskatteverket.

I tre motioner, nr 899 av Hans Nyhage (m), nr 1474 av Gullan Lindblad och Görel Bohlin (båda m) samt nr 2164 av Birgitta Källman m. fl. (m), yrkas en återgång till de tidigare reglerna i fråga om flygbränsle. Som skäl anförs att de nya reglerna har drabbat det s. k. allmänflyget hårt utan att statsmakterna erhåller några större ekonomiska fördelar. I motion 2164 begärs dessutom en översyn av de nya reglerna i syfte att studera dess effekter för flygverksamheten.

I samband med ändringen av skattereglerna på detta område framhöll utskottet som sin uppfattning att bensin som används i flygplan för fritidsändamål och andra privata ändamål borde beskattas, samtidigt som skattefriheten enligt utskottet borde behållas när flygplanen används mot ersättning på olika sätt. Utskottet vidhåller sin inställning i denna fråga. Några omständigheter som bör föranleda en återgång till tidigare regler

endast några månader efter ikraftträdandet av ändringen och innan några erfarenheter vunnits av dess tillämpning i praktiken har inte åberopats av motionärerna. På grund härav avstyrker utskottet motionerna 899 och 1474 samt motion 2164 såvitt avser ett upphävande av den nyligen gjorda regeländringen.

Inte heller finner utskottet det meningsfullt att företa en översyn av de nya reglerna så kort tid efter ikraftträdandet. Med anledning härav avstyrker utskottet bifall till motion 2164 även i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmänna riktlinjer för energibeskattningen*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 1 och motion 1983/84:2019,
2. beträffande *skattehöjning på kol den 1 juli 1984*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 2,
3. beträffande *differentierad skatt på olika koltyper*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:438,
4. beträffande *restitution av skatt på kol som används i elproduktion*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 3,
5. beträffande *skattefritt bottenavdrag vid elproduktion*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1370,
6. beträffande *slopande sommartid av skatten på viss elektrisk kraft*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:522 yrkande 1,
7. beträffande *utvärdering av skatten på viss elektrisk kraft*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:522 yrkande 2,
8. beträffande *skatt på naturgas*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 4,
9. beträffande *skatterabatt på blyfri bensin*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 5,
10. beträffande *skatten på motoralkoholer*
    att riksdagen avslår motion 1983/84:912 yrkande 6 och motion 1983/84:1355,
11. beträffande *beskattningen av motorgas*
    att riksdagen avslår motion 1983/84:1479,
12. beträffande *nedsättning av energibeskattningen inom stödområde A*
    att riksdagen avslår motion 1983/84:1372,
13. beträffande *skatten på bensin som används i flygplan för fritidsändamål*
    att riksdagen avslår motionerna 1983/84:899 och 1983/84:1474 samt motion 2164 yrkande 2,

14. beträffande *översyn av reglerna om skatten på bensin som används i flygplan för fritidsändamål*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2164 yrkande 1.

Stockholm den 27 mars 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m)*, Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s)*, Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s)* och Ewy Möller (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Allmänna riktlinjer för energibeskattningen (mom. 1)

1. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "I sitt" och slutar på s. 6 med "utskottet motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig, liksom motionärerna bakom motion 2019, skeptiskt till användningen av skatter som energipolitiskt styrmedel. Denna uppfattning kom också till uttryck i en m-reservation till utskottets betänkande om den framtida energiskattepolitiken i höstas. De nuvarande riktlinjerna innebär att man på en gång försöker tillgodose flera motstridiga syften och detta har gjort skattesystemet på energiområdet ologiskt. Bl. a. har riktlinjerna inneburit att beskattningen av kol blivit alltför låg, vilket kan få till konsekvens att en ökad användning av sådana energikällor som vattenkraft, kärnkraft, solenergi och vindkraft försvåras. Som påtalats av motionärerna pekar alltså de avsedda styreffekterna i en olycklig riktning, som motverkar en god miljöpolitik och bidrar till ökade luftföroreningar.

Utskottet förordar i stället en övergång till mervärdeskatt på energiområdet kombinerad med energilikformiga punktskatter på en förhållandevis låg nivå. Enligt utskottet har en sådan ordning miljöpolitiska fördelar. Den gör skattesystemet mer hanterligt och innebär att den konkurrensutsatta industrin i energibeskattningshänseende likställs med ett betydande antal utländska konkurrenter som helt eller delvis kan avlyfta sin

energiskattebörda. Vad nu anförts bör ges regeringen till känna. Med det sagda tillstyrker utskottet motion 2019 och avstyrker motion 912 yrkande 1.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2019 och med avslag på motion 1983/84:912 yrkande 1 ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande allmänna riktlinjer för energibeskattningen.

2. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "I sitt" och slutar på s. 6 med "utskottet motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till c-motionärernas mening att de nuvarande riktlinjerna för energibeskattningen står i viss motsättning till de grundläggande principerna för energipolitikens utformning. De riktlinjer för energiskattepolitiken som förordas i c-motionen uppfyller på ett bättre sätt de grundläggande målsättningarna för energipolitiken än de som antogs av riksdagen i höstas. De skatteförändringar som c-motionärerna föreslagit ger prisrelationer på marknaden som avsevärt gynnar inhemsk energi i förhållande till kol och olja och förhindrar uppkomsten av ett alltför stort elberoende. Därmed fullföljs enligt utskottets uppfattning avsikterna med 1981 års energipolitiska beslut.

Utskottet anser därför att de i motion 912 förordade riktlinjerna bör ligga till grund för energiskattepolitiken. Med det anförda tillstyrker utskottet motionen i ifrågavarande del och avstyrker motion 2019.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 1 och med avslag på motion 1983/84:2019 ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande allmänna riktlinjer för energibeskattningen.

Skattehöjning på kol den 1 juli 1984 (mom. 2)

3. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Som framgår" och slutar med "motionen i denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kol f. n. är för lågt beskattat. Enligt utskottets mening bör kol, av skäl som angetts av motionärerna bakom motion 912, beskattas energilikformigt med olja, vars skattebelastning f. n. uppgår till 411 kr./m^3. Enligt utskottets uppfattning är det rimligt att ta ut en skatt på kol som motsvarar den rena oljeskatten – dvs. 275 kr. per ton kol. Kolskatten bör

enligt utskottets uppfattning höjas till denna nivå den 1 juli 1984. Utskottet tillstyrker följaktligen motion 912 i denna del.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 2 antar följande

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1957:262) om allmän energiskatt

Härmed föreskrivs att bilaga 1 till lagen (1957:262) om allmän energiskatt skall ha nedan angivna lydelse:

Bilaga 1 till lagen (1957:262) om allmän energiskatt

Nuvarande lydelse

Förteckning över vissa bränslen för vilka allmän energiskatt skall erläggas

Tulltaxe-nummer	Bränsle	Skattesats
ur 27.01, 27.02 eller 27.04	Kolbränslen	97 kr. för ton
ur 27.10	Fotogen med tillsats som möjliggör drift av snabbgående dieselmotor	411 kr. för m^3
ur 27.10	Motorbrännoljor, eldningsoljor och bunkeroljor *Anm.* Skatten på oljor beräknas efter varans fakturerade volym. Kan skatten icke beräknas på sådant sätt eller sker fakturering annorledes än enligt vedertagna grunder, äger beskattningsmyndigheten fastställa grunder för beräkning av volymen.	411 kr. för m^3

Föreslagen lydelse

Förteckning över vissa bränslen för vilka allmän energiskatt skall erläggas

Tulltaxe-nummer	Bränsle	Skattesats
ur 27.01, 27.02 eller 27.04	Kolbränslen	275 kr. för ton
ur 27.10	Fotogen med tillsats som möjliggör drift av snabbgående dieselmotor	411 kr. för m^3
ur 27.10	Motorbrännoljor, eldningsoljor och bunkeroljor *Anm.* Skatten på oljor beräknas efter varans fakturerade volym. Kan skatten icke beräknas på sådant sätt eller sker fakturering annorledes än enligt vedertagna grunder, äger beskattningsmyndigheten fastställa grunder för beräkning av volymen.	411 kr. för m^3

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

Differentierad skatt på olika koltyper (mom. 3)

4. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "I anslutning" och slutar med "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Enligt motion 438 innehåller stenkol normalt ca 6 000–7 000 kcal/kg, medan brunkolsbriketter innehåller ca 60 % av denna energimängd. Nuvarande enhetsskatt innebär således – vilket också påpekas i motionen – en snedvridning av konkurrensförhållandena på kolmarknaden. Enligt vad utskottet erfarit anses brunkolsbriketter utgöra ett kvalitetsmässigt och prismässigt intressant alternativ för cementindustrin. Detta alternativ kommer med nuvarande regler i ett sämre läge. Enligt utskottet bör därför kolskatten ändras och relateras till energiinnehållet hos olika koltyper. Utskottet tillstyrker följaktligen motion 438 och anser att vad nu anförts bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:438 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande differentierad skatt på olika koltyper.

Restitution av skatt på kol som används i elproduktionen (mom. 4)

5. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "I sitt" och slutar med "i även denna del" bort ha följande lydelse:

I sitt yttrande till skatteutskottet med anledning av ett liknande motionsyrkande i höstas i anslutning till energiskattepropositionen fann c:s företrädare i näringsutskottet att starka energipolitiska skäl talade för att den berörda restitutionsbestämmelsen tas bort. De ansåg bl. a. att en sådan åtgärd skulle få en stark långsiktig styreffekt till förmån för byggande av mottrycksanläggningar baserade på inhemska bränslen, nya vattenkraftverk och vindkraftverk. Med hänsyn härtill finner skatteutskottet, i likhet med motionärerna bakom motion 912, att regeringen bör lägga fram förslag till ändringar i energiskattelagen med denna inriktning. Med det sagda tillstyrker utskottet motion 912 i denna del.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 3 hos regeringen begär förslag till ändring i lagen (1957:262) om allmän energiskatt i enlighet med vad utskottet anfört beträffande restitution av skatt på kol som används i elproduktion.

Utvärdering av skatten på viss elektrisk kraft (mom. 7)

6. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Vad därefter" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Redan vid utskottsbehandlingen av den proposition som ledde till införandet av vattenkraftskatten (SkU 1982/83:15) kritiserade m:s företrädare i en reservation den bristfälliga beredningen av det aktuella lagstiftningsärendet och avsaknaden av en analys av verkningarna för berörda delar av näringslivet. Bl. a. framhöll m-reservanterna att skatten skulle slå hårt mot de företag som varit förutseende och förvärvat vattenkraft för att använda i egen produktion. Detsamma gällde enligt m-reservanterna de företag som genom intäkter från kraftförsäljning balanserade förlusterna i övrig produktion. De fann det vidare uppenbart att de företag som drabbades av skatten i motsvarande mån skulle berövas möjligheterna till sådana industriinvesteringar som regeringen i andra sammanhang påstod sig vilja främja.

Mot bakgrund av det anförda ansluter sig utskottet till den i motion 522 framförda uppfattningen att vattenkraftskattens verkningar på svenskt näringsliv bör utvärderas. Den tid skatten varit i kraft – nu över ett år – finner utskottet tillräcklig för att göra en sådan utvärdering meningsfull. Utskottet tillstyrker således bifall till motionen i denna del.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:522 yrkande 2 hos regeringen begär en utvärdering beträffande vattenkraftskattens verkningar på svenskt näringsliv.

Skatt på naturgas (mom. 8)

7. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Ett liknande" och slutar med "även i denna del" bort ha följande lydelse:

I sitt yttrande till skatteutskottet med anledning av ett liknande motionsyrkande i höstas i anslutning till energiskattepropositionen underströk c:s ledamöter i näringsutskottet – i likhet med motionärerna bakom den nu aktuella motionen – att naturgasen har miljöfördelar och att planerade större projekt för användning av naturgas inte bör utsättas för onödigt stora ekonomiska påfrestningar. Skatteutskottet delar denna uppfattning och anser att skatten på naturgas bör bestämmas till 205 kr. per 1 000 m^3, vilket motsvarar hälften av skatten per energienhet för olja. Med det anförda tillstyrker utskottet motion 912 i denna del.

dels att utskottet under mom. 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 4 ger till känna för regeringen att skatten på naturgas bör bestämmas till 205 kr. per 1 000 m^3.

Skatterabatt på blyfri bensin (mom. 9)

8. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Vad först" och slutar med "motion 912 i denna del" bort ha följande lydelse:

I sitt yttrande till skatteutskottet med anledning av ett liknande motionsyrkande i höstas i anslutning till energiskattepropositionen framhöll c:s ledamöter i näringsutskottet att möjligheterna att beskatta drivmedel hårdare än f. n. är starkt begränsade beroende på att lämpliga substitut saknas och att energibeskattningen därför bör inriktas på att stimulera forskning, introduktion och användning av alternativa drivmedel. De ansåg vidare – i likhet med vad som anförs i motion 912 – att det är väsentligt att stimulera användningen av blyfri bensin med en skatterabatt. Skatteutskottet delar denna uppfattning och tillstyrker därför motionen i denna del.

dels att utskottet under mom. 9 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 5 ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående en skatterabatt för blyfri bensin.

Skatt på motoralkoholer (mom. 10)

9. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Även frågan" och slutar med "motion 1355" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att det, av skäl som framförts i motion 912, är angeläget att fortsätta forskningen kring och utvecklingen av motoralkoholer. Utskottet anser vidare att motoralkoholer producerade av inhemska råvaror i enlighet med de principer för energibeskattningen som anges i den nämnda motionen bör befrias från skatt och att regeringen bör lägga fram förslag härom. På grund härav tillstyrker utskottet motion 912 i denna del samt motion 1355.

dels att utskottet under mom. 10 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:912 yrkande 6 och motion 1983/84:1355 ger till känna för regeringen vad utskottet anfört angående beskattningen av motoralkoholer producerade av inhemska råvaror.

Nedsättning av energibeskattningen inom stödområde A (mom. 12)

10. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att regionalpolitiken bör bedrivas med ett ökat inslag av generellt verkande medel. Att sänka eller helt ta bort den allmänna energiskatten på elkraft inom en region är enligt utskottets mening en åtgärd som är väl ägnad att skapa ett allmänt gynnsammare klimat för företagsamheten inom den berörda regionen med positiva effekter i form av ökad sysselsättning m. m. Ett avskaffande av elenergiskatten bör därför genomföras för stödområde A, som i dag måste anses hårdast drabbat. Man undviker härigenom det paradoxala förhållandet att enskilda och företag tvingas ta på sig dyra oljetransportkostnader samtidigt som man har landets huvudsakliga elproduktion inom stödområdet. Ett borttagande av elenergiskatten inom stödområdet skulle utgöra en stimulans till ökade industriinvesteringar, ge bättre utvecklingmöjligheter för energikrävande industrier och förbilliga energikostnaderna för hushållen. Inkomstbortfallet kan, som motionärerna påpekar, finansieras genom successiva omfördelningar av det framtida regionalpolitiska stödet. På grund av det anförda tillstyrker utskottet motion 1372.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1372 ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående en sänkning eller ett slopande av den allmänna energiskatten på elektrisk kraft inom stödområde A.

Skatten på bensin som används i flygplan för fritidsändamål (mom. 13)

11. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 9 med "I samband" och slutar på s. 10 med "gjorda regeländringen" bort ha följande lydelse:

Eftersom de flygplan det här är frågan om, dvs. sportflygplan och andra mindre flygplan, ibland används mot och ibland utan ersättning, har det enligt utskottets uppfattning blivit svårare att dra gränsen mellan skattepliktigt och icke skattepliktigt bränsle. Statens inkomster av att ta ut skatt i dessa fall är mycket marginella, medan den berörda flygverksamheten, som bedrivs av ett fåtal personer, drabbas av stora kostnadsökningar som kan äventyra flygarnas övningsmöjligheter och på sikt leda till en

minskning av flygverksamheten. En sådan utveckling ser utskottet som mindre önskvärd, eftersom det ligger i samhällets intresse att det finns tillgång till en kader av flygkunnigt folk som kan ställa upp för t. ex. räddningsflyg och skogsbrandsbevakning. Man kan inte heller bortse från att kostnader för samhällets flygverksamhet täcks av olika avgifter som pålagts flyget: luftvärdighetsavgifter, undervägsavgifter, landningsavgifter för att ta några exempel. Mot denna bakgrund finner utskottet övervägande skäl tala för att man bör återgå till den tidigare ordningen beträffande beskattningen av bensin för flygplansdrift. På grund härav tillstyrker utskottet motionerna. Eftersom de flesta berörda skattskyldiga torde vara s. k. årsredovisare möter enligt utskottet inget hinder att de nya reglerna upphävs med retroaktiv verkan fr. o. m. den 1 januari 1984. I de fall en skatteinbetalning skett förutsätter utskottet att regeringen vidtar åtgärder för återbäring.

dels att utskottet under mom. 13 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 899 och 1983/84:1474 samt motion 2164 yrkande 2 antar följande

1. Förslag till
Lag om ändring i lagen (1957:262) om allmän energiskatt

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (1957:262) om allmän energiskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
24 §	
I deklaration ---------- likartat ändamål,	
d) förbrukats eller försålts för förbrukning *i luftfartyg eller* i fartyg, *när luftfartyget eller fartyget* inte används för fritidsändamål eller annat privat ändamål,	d) förbrukats eller försålts för förbrukning i fartyg *som* inte används för fritidsändamål eller annat privat ändamål, *eller i luftfartyg,*
e) av den ---------- från köpare.	
Avdrag får ---------- första stycket f).	

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall tillämpas för tid från och med den 1 januari 1984.

2. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1961:372) om bensinskatt

Härigenom föreskrivs att 7 § 1 mom. lagen (1961:372) om bensinskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 § 1 mom.	
I deklaration - - - - - - - - - - - å järnväg,	
d) förbrukats eller försålts för förbrukning *i* luftfartyg, *när det inte används för fritidsändamål eller annat privat ändamål,*	d) förbrukats eller försålts för förbrukning *för framdrivande av* luftfartyg, *härunder inbegripet start av icke motordrivet flygplan, eller för användning eller provkörning av luftfartygs motor,*
e) förbrukats eller - - - - - - - - - - - elektrisk kraft.	
Avdrag enligt - - - - - - - - - - - av butiksvara.	
Har skattskyldig - - - - - - - - - - - första stycket f).	

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall tillämpas för tid från och med den 1 januari 1984.

minab/gotab 78328 Stockholm 1984